

НАГЛАСИ НА СТУДЕНТИТЕ, ОТНОСНО КОНСУЛТИРАНЕ НА МЪЖЕ И ЖЕНИ, КОИТО ОТЛАГАТ РОДИТЕЛСТВОТО

Теодора Тодорова; Теодора Евтимова

Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна, Филиал – Шумен, Катедра “Здравни грижи“

STUDENT ATTITUDES TO COUNSELLING MEN AND WOMEN POSTPONING PARENTING

Teodora Todorova; Teodora Evtimova

Medical University "Prof. Dr. P. Stoyanov" - Varna, Shumen Affiliate, Department of Health Care

Резюме

Въведение: Отлагането на родителството в последните години е проблем не само на национално, но и на европейско ниво. Редица демографски анализи сочат, че броя на безплодните семейства в света може да достигне 15%. Етиологията за късното родителство е разнородна, често съчетавайки в себе си различни фактори. Това от своя страна води до редица проблеми от личен и обществен характер, в т. ч. репродуктивни, психологически, демографски и др.

За преодоляване на този проблем е необходимо да се работи в много посоки с компетентната намеса на институции и специалисти. В известна степен това е задача и на медицинските университети, в които се обучават бъдещите здравни професионалисти. В отговор на съвременните образователни изисквания пред тях стои предизвикателството да провокират нагласи и изграждат компетенции у бъдещите акушерки за работа с жени и мъже с репродуктивни проблеми. Познаването на етиологията за отлагане на родителството сред бъдещите здравни специалисти и приоритетното разглеждане на механизмите за неговото разрешаване е от особено значение за намаляване на репродуктивните проблеми и преодоляване на демографската криза в страната.

Цел: Целта на настоящото проучване е да бъде установена нагласата на студентите от специалност „Акушерка“, относно консултиране на мъже и жени във фертилна възраст, които отлагат родителството.

Материали и методи: Проведено е анонимно анкетно проучване сред студенти от специалност „Акушерка“, които се обучават във Филиал Шумен към МУ Варна. Техният брой е общо 40 студента, разпределени, както следва: 20 студента от I-ви и II-ри курс и 20 студента от III-ти и IV-ти курс. Проучването е проведено през м. февруари 2022г.

Методът, въз основа на който е разработено проучването е базиран на сравнителния анализ.

Резултати и обсъждане: За да установим нагласата на бъдещите акушерки за работа с мъже и жени, които отлагат родителството, ключовият въпрос беше да разберем имат ли желание да работят с такива семейства. Резултатите, които получихме са обнадеждаващи с преобладаващия брой на студентите които са посочили, че своята професионална дейност, те свързват с жени и мъже, които отлагат родителството (I-ви и II-ри курс- 80%; III-ти и IV-ти курс- 90%). Отрицателен отговор не е посочил нито един от анкетиранияте, а тези, които не са мислили гали биха работили в тази насока са приблизително ¼ (I-ви и II-ри курс- 20%) и значително по-малко (III-ти и IV-ти курс 10%).

Заклучение: Нагласата на бъдещите акушерки е да прилагат своите знания и умения във всички направления на акушерството и гинекологията. Студентите, които са в напреднал етап от своето обучение имат увереност и съзнателно биха приложили наученото, за подобряване на репродуктивното здраве. Отговорите дават яснота, че в началния етап на своето обучение бъдещите здравни професионалисти все още не са добре ориентирани, в какви насоки техните компетенции биха имали ефективно приложение. Анкетиранияте студенти от III-ти и IV-ти курс, очаквано посочват по-голяма увереност и сравнително малък дял са тези, които все още не са ориентирани в кое направление на акушерството и гинекологията биха открили своето място. Възпитанието и обучението на бъдещите

акушерки е верига, структурирана от много елементи – качества на личността; висок професионализъм на обучаващите; добри условия за обучение; градивна и ефективна клинична практика; приемственост от дипломирани колеги и др. Необходими са постоянство и единство между всеки един от елементите.
Ключови думи: *нагласи, студенти, отлагане, родителство*

Summary

Introduction: Postponement of parenthood in recent years is a problem not only at national but also at European level. A number of statistical analyzes in the field of demography show that the number of infertile families in the world can reach 15%. The etiology of late parenting is diverse, often combining different factors. This in turn leads to a number of personal and public problems, including reproductive, psychological, demographic and others. To overcome this problem it is necessary to work in many directions with the competent intervention of institutions and specialists. To some extent, this is also the task of medical universities, where future health professionals are trained. In response to modern educational requirements, they face the challenge of provoking attitudes and building competencies in future midwives to work with women and men with reproductive problems. The good stimulus provokes young people to generate modern ideas and approaches to reduce reproductive problems and overcome the demographic crisis in the country.

Aim: The aim of this study is to establish the attitude of midwifery students about counseling men and women of childbearing age who delay parenthood.

Materials and methods: An anonymous survey was conducted among students majoring in Midwifery, who study at the Shumen Affiliate of the Medical University of Varna. Their number is a total of 40 students, distributed as follows: 20 first and second year students and 20 third and fourth year students. The study was conducted in February 2022. The method on the basis of which the study was developed is based on comparative analysis.

Results and discussion: To establish the attitude of future midwives to work with men and women who postpone parenthood, the key question was to find out if they are willing to work with such families. The results we received are encouraging with the predominant number of students who indicated that their professional activity, they associate with women and men who postpone parenthood (I and II course - 80%; III and IV course - 90%). None of the respondents gave a negative answer, and those who did not think whether they would work in this direction are approximately $\frac{1}{4}$ (1st and 2nd year - 20%) and significantly less (III and IV) course 10%).

Conclusion: The attitude of future midwives is to apply their knowledge and skills in all areas of obstetrics and gynecology. Students who are at an advanced stage of their education have confidence and would consciously apply what they have learned to improve reproductive health. The answers make it clear that in the initial stage of their training, future health professionals are still not well aware of the directions in which their competencies would be effectively applied. The surveyed students from the 3rd and 4th year, as expected, show greater confidence and a relatively small share are those who are not yet oriented in which direction of obstetrics and gynecology would find their place. The education and training of future midwives is a chain structured of many elements - personality traits; high professionalism of the trainers; good training conditions; constructive and effective clinical practice; continuity from graduate colleagues, etc. Consistency and unity between each of the elements is needed.

Key words: *attitudes, students, procrastination, parenting*

Въведение: Семейният живот и родителството заемат основна част от жизнения път на едно човешко съществуване. В последните десетилетия с прогресивното намаляване на социалния натиск за прилагане на общоприетите семейни норми, се промениха схващанията, относно брака и традициите за създаване на семейство. Навлизането и разпространението на западната култура след 1989 г., в

следствие на настъпилите социално – икономически и политически трансформации, очертават сложна „симбиоза“ на взаимодействие на традиционни, модерни и постмодерни елементи [5].

През последните две десетилетия в България са проведени голям брой социологически и социално-демографски изследвания, които ясно разкриват настъпващите трансформации в нагласите към семейно-брачните и родителските взаимоотношения. В днешното общество периодът, прекаран в образование и кариера се свързва с повишена динамика на живот и всеобщо се възприема като несъвместим със семейната формация. Дилемата „дете или кариера“ все повече се решава от жените в полза на кариерата. Тези тенденции се отразяват негативно върху раждаемостта, която на фона на високата смъртност и постепенното остаряване на населението на страната ни води до по-нататъшно влошаване на демографската ситуация и застрашава икономическата и политическата независимост на нацията в бъдеще. Социалният статус на жената по време на прехода към майчинството, зависи от готовността на социалната среда да я приеме в новия статут. Доминиращи са факторите, свързани със социалната подкрепа, редица икономически, етични и морални фактори, характерни за даденото общество и не на последно място от мотивацията на жената да изпълнява най-важната социална функция – тази на възпроизвеждане [3].

Ограничаването на фертилитета чрез продължителното прилагане на контрацептиви е рисково за зачеването в напреднала възраст. Ефикасността на методите на асистирана репродукция също намалява с напредване на възрастта.

В страните от Западна, Северна и Южна Европа, жените, станали майки за първи път са между 26 и 29 години, в сравнение с тези на възраст от 23 до 25 години в началото на 70-те години. Отлагането на първите раждания, което в някои страни продължава повече от три десетилетия, се превърна в една от най-забележителните характеристики на моделите на фертилност в развитите общества.

Днес, за да се провежда ефективна политика в областта на стимулиране на репродуктивното поведение, е необходимо да се вземе предвид целият набор от социални и медицински параметри на жизнения свят на жените, както преди, така и след раждането. В тази връзка значима роля в опазването на женското здраве и възпитанието на жените за репродуктивните възможности, съществена роля има акушерката [4]. Пред съвременната акушерка има редица предизвикателства, породени от динамиката на съвременното общество. Не е лека и задачата, която стои пред здравните професионалисти, които са поели отговорността да възпитават и обучават бъдещите акушерки във висшите медицински университети. Трудно се намира баланс да обучаваш и възпитаваш бъдещите медицински специалисти. От една страна стоят изискванията бъдещите акушерки да изградят висок професионализъм, педантизъм в изпълнение на задачите, уважение на човешките права и достойнство на медицинския екип и пациентите и изготвяне на план за грижи, спрямо индивидуалните нужди на жените. От друга

страна, реалната обстановка в здравните структури в страната е противоречива – липса на медицински стандарти, не мотивиращо финансово възнаграждение, липса на медицински кадри и произтичащи от това междуличностни конфликти в акушеро-гинекологичните звена [2]. Въпреки това при студентите от специалност „акушерка“ в известна степен е постигнато необходимото ниво на клинично мислене, именно – със стратегия за бъдещето. Амбициите на бъдещите здравни професионалисти да останат в страната, да продължат своето обучение след дипломирането и да бъдат част от промяната на здравната система, оглавявайки ръководни длъжности в бъдеще е една от малкото причини да вярваме, че бъдещите медицински специалисти са осъзнали значимостта, авторитета и дългът на своята професия. Открили са посоката, в която трябва да тръгнат за да постигнат най-добрите резултати, в професионален и обществен план. Във връзка с това и изложените данни, относно отлагане на родителството е от съществено значение да бъде установено дали бъдещите акушерки виждат като част от своята дейност консултирането на мъже и жени, които отлагат родителството. [1]

Цел: Целта на настоящото проучване е да бъде установена нагласата на студентите от специалност „Акушерка“, относно консултиране на мъже и жени във фертилна възраст, които отлагат родителството.

Материали и методи:

Проведено е анонимно анкетно проучване сред студенти от специалност „Акушерка“, които се обучават във Филаал Шумен към МУ Варна. Техният брой е общо 40 студента, разпределени, както следва: 20 студента от I-ви и II-ри курс и 20 студента от III-ти и IV-ти курс. Проучването е проведено през м. февруари 2022г.

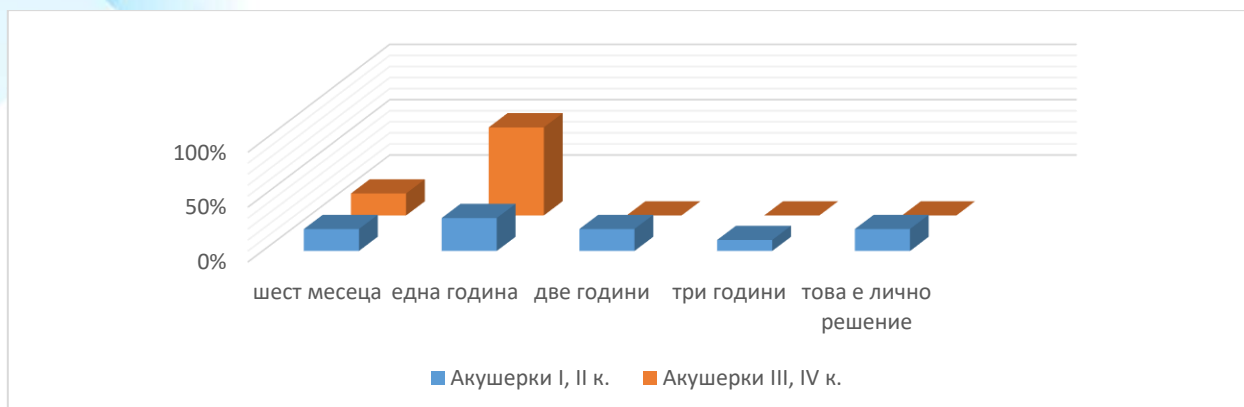
Методът, въз основа на който е разработено проучването е базиран на сравнителния анализ.

Резултати и обсъждане:

Искахме да установим дали студентите имат базови знания по отношение консултирането на мъже и жени, отлагащи родителството. Потърсихме обратна връзка на въпроса – какъв период от време след неуспешни опити за зачеване (гвойки, които нямат деца), трябва да бъде потърсена медицинска помощ.

Резултатите показват, че студентите в III-ти и IV-ти курс имат необходимите основни познания в тази насока, като преобладаващата част от тях посочват общоприетия за страната ни стандарт от една година (80%). Значително по-малко са тези, които считат, че този период е шест месеца (20%). При акушерките от I-ви и II-ри курс не се наблюдава тази категоричност в отговорите, с която студентите в по-горни курсове засвидетелстват своите познания. Приблизително 1/3 от тях посочват, че периодът, който трябва да изчакат преди да потърсят лекарска помощ младите гвойки е стандартният за страната – една година (30%), еднaквo е разпределен делът на тези, които посочват

шест месеца (20%), две години (20%) и това е лично решение (20%). Една минимална част от обучаващите се акушерки в начален курс считат, че този период е по-голям (10%) (фиг.1).

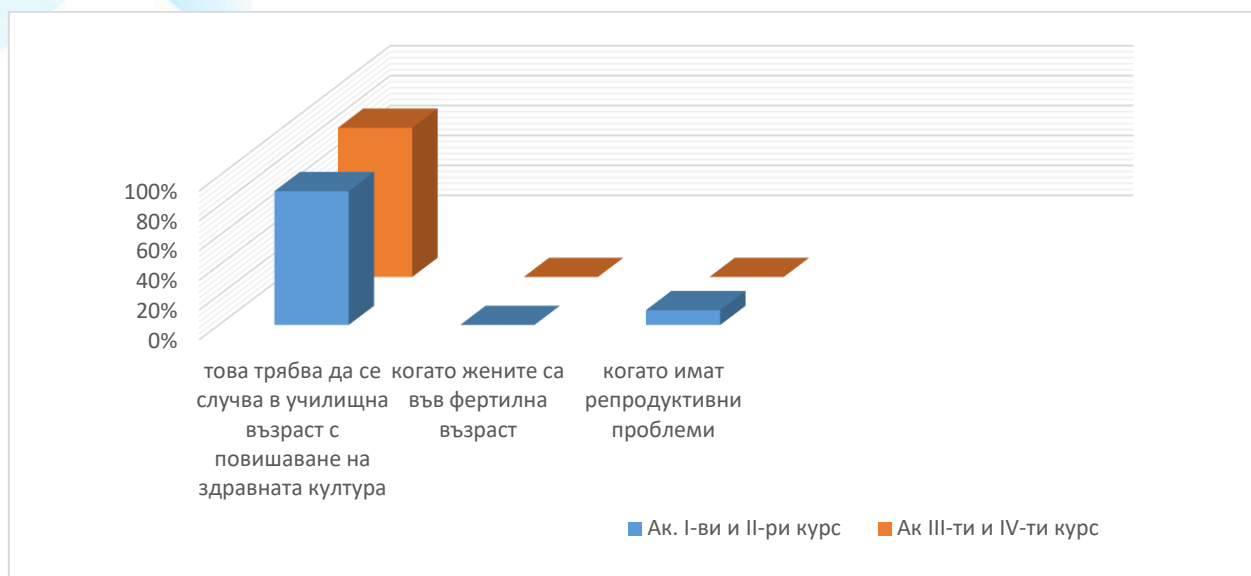
Фиг.1. Знания на анкетиранияте, относно периодът от време, който може да се изчака преди да потърси медицинска помощ бездетна двойка

Получените резултати дават яснота, че студентите от III-ти и IV-ти курс имат добри познания относно времето, в което трябва да се потърси медицинска помощ при бездетни семейства. Категоричното е потвърдена от студентите общоприетата норма за нашата страна от една година. Можем да заключим, че студентите в напреднал курс на обучение имат добри базови знания, относно отлагане на родителството и времевия период за търсене на здравни услуги. Фактът, че нито един от студентите от III-ти и IV-ти курс не е посочил от отговорите, които не се вписват в реалния времеви период за изчакване за медицинска намеса е обнадеждаващ. Въпреки разностранните отговори на студентите от I-ви и II-ри курс, добре е да се отбележи, че с преобладаващ дял са тези, които посочват именно една година. Тук обаче, има и напълно противоречиви с реалните изисквания отговори, като мнението, че това е лично решение или, че периодът за изчакване е три години. Резултатите сочат, че дори и избрали акушерската професия, студентите от начален курс на обучение нямат изградено общо виждане за проблемите на двойките с репродуктивни проблеми. С напредване на изучавания материал по специални грижи на специалност „Акушерка“ се задълбочава и интересът към дейността, а това е причина да се повишат и познанията.

За да разберем дали бъдещите акушерки имат готовност да работят с мъже и жени, отлагащи родителството, искаме да установим дали знаят в кой момент е необходимо акушерката да извършва дейности, свързани с повишаване здравната култура и информираност на жените по въпросите за репродуктивното здраве.

Акушерките от III-ти и IV-ти курс заявяват категорично, че периодът за повишаване здравната култура на мъжете и жените, започва още в училищна възраст с повишаване на здравната информираност (100%). Обнадеждаващ е факта, че преобладаващият дял от студентите от I-ви и II-

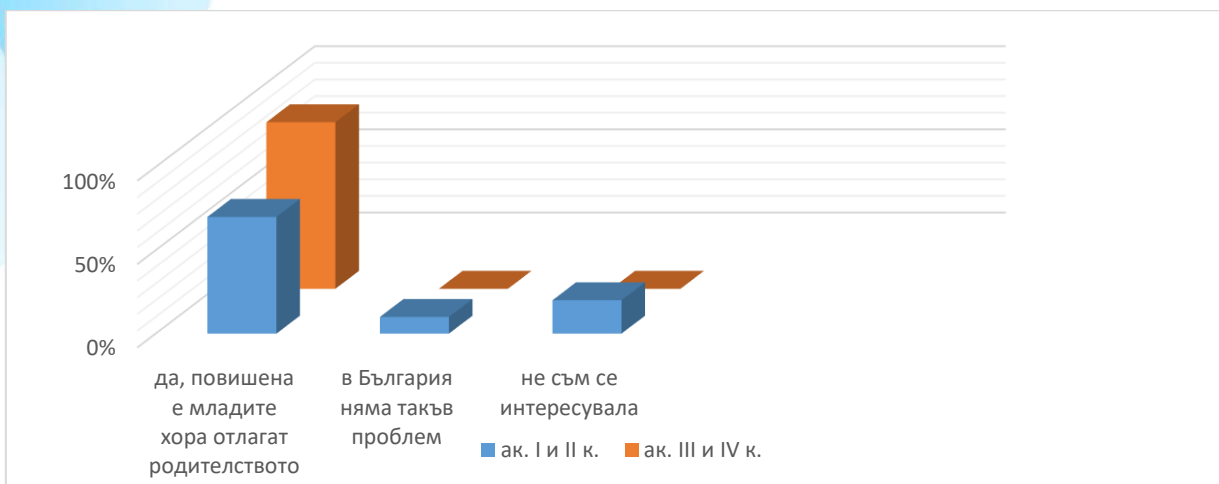
ри курс, също са на мнение, че повишаването на здравната култура и знанията за репродуктивното здраве на жената, трябва да се случват в училище чрез беседи, организирани от акушерка (90%). Минимален е броят на студентите, които са посочили, че тази информация жените трябва да получат едва, когато имат репродуктивни проблеми (10%) (Фиг.2.).

Фиг.2. Подходящо време за здравно възпитание и информираност, относно репродуктивните проблеми

Получените резултати потвърждават, че бъдещите акушерки имат добре изградени представи в кой момент от жизнения път на мъжете и жените трябва да се случва здравното възпитание, те умеят да осъществяват причинно-следствена връзка за превенцията и профилактиката на репродуктивните проблеми. Студентите от специалност „Акушерка“, разбират, че ако заложим на добрата профилактика чрез здравно възпитание за репродуктивните възможности на жените в училищна възраст, ще постигнем намаляване ръста на двойките, които отлагат родителството във фертилна възраст.

Интерес за нас представляваше да разберем дали респондентите са наясно, че средната възраст за раждане на първо дете е повишена. Аналогично на предходния анализ, студентите от III-ти и IV-ти курс дават категоричен отговор, като са посочили, че е повишена и младите хора отлагат родителството (100%). Преобладаващата част от акушерките от I-ви и II-ри курс, също потвърждават това твърдение (70%), следвани от тези, които твърдят, че не са се интересували от тези неща (20%) и една малка част от студентите в начален курс на обучение посочват, че според тях в нашата страна няма такъв проблем (10%) (фиг.3).

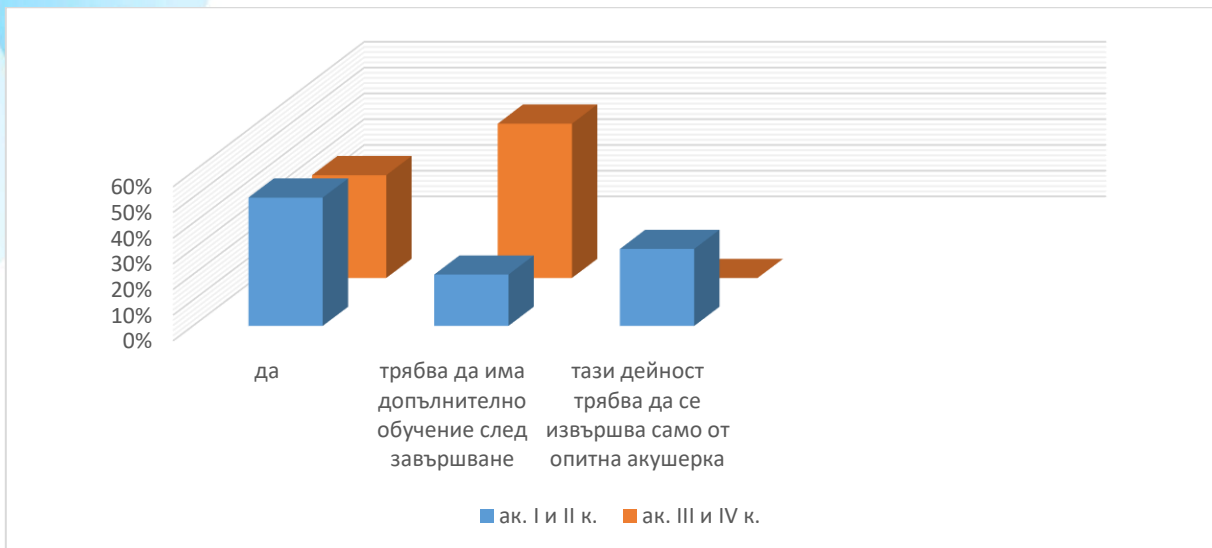

Фиг.3. Мнение на студентите, относно повишаване на средната възраст за раждане на първо дете в страната

Преобладаващите резултати, съответстват на данните от НСИ, като те гласят, че за последните пет години, всяка поредна година средната възраст за раждане на първо дете при жените се повишава. Получените данни дават основание да считаме, че всички бъдещи акушерки (от I до IV курс) имат добра обща култура. Добре е да се отбележи, че броя на тези, които посочват, че според тях в нашата страна няма такъв проблем и тези, които не са се интересували по този въпрос е минимален и това са част от респондентите от I-ви и II-ри курс.

Във връзка с готовността на бъдещите акушерки да консултират мъже и жени, които отлагат родителството, поискахме да разберем как оценяват своите знания, относно семейното планиране и считат ли, че обемът от информация, която получават и е заложен в тяхната програма е достатъчна.

Повече от $\frac{1}{2}$ от анкетираните студенти от III-ти и IV-ти курс посочват, че материала, който е заложен в тяхната програма и знанията, които имат не са достатъчни и е необходимо да бъдат обучени допълнително в тази насока след тяхното завършване (60%). Останалата част от студентите в напреднал курс на обучение са на мнение, че знанията, които получават по време на тяхното обучение са достатъчни и имат готовност след като завършат своето образование да консултират мъже и жени с репродуктивни проблеми (40%). Данните, които получихме от акушерките от I-ви и II-ри курс са различни: $\frac{1}{2}$ от запитаните посочват, че след завършване ще могат да консултират мъже и жени с репродуктивни проблеми (50%), следвани от тези, които са на мнение, че тази дейност трябва да бъде извършвана само от опитна акушерка (30%). Сравнително малък е дялът на студентите, които са посочили, че е необходимо да получат допълнително обучение след като завършат (20%) (Фиг.4).

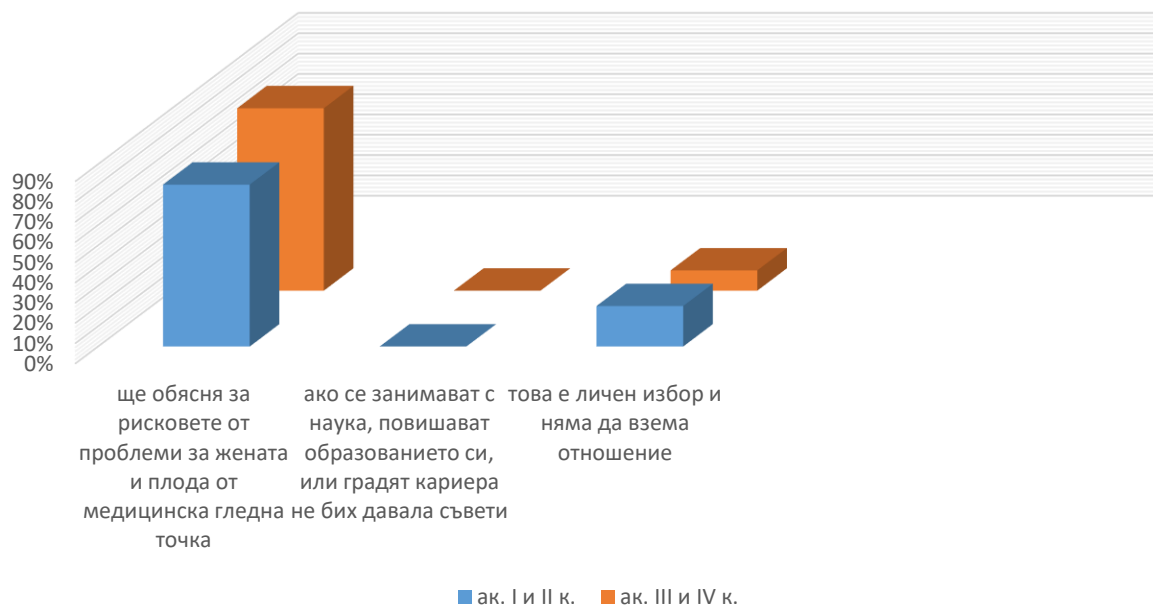

Фиг.4. Мнение на студентите, относно готовността за консултиране на двойки с репродуктивни проблеми, базирана на знанията, които получават по време на обучение.

Получените резултати показват, че част от студентите от III-ти и IV-ти курс не се чувстват готови да консултират и насочват за лечение двойки с репродуктивни проблеми с информацията, заложена в тяхната програма. Не е малък дялът на тези, които са на мнение, че имат готовност и са получили достатъчно знания в тази насока. Бъдещите акушерки от I-ви и II-ри курс, обаче заявяват по-голяма увереност, те посочват удовлетвореност от знанията, които получават. Данните, които получихме дават насока, че за да имат бъдещите акушерки добри знания по отношение на семейства с репродуктивни проблеми и да консултират в областта на семейното планиране не е достатъчно само да бъдат изучавани подробно анатомио-физиологията на женска и мъжка полова система и времевия период за репродуктивни възможности. Развитието на съвременната медицина в областта на репродуктивното здраве поставя пред висшите медицински университети задачата да адаптира своевременно заложената програма в специалност „Акушерка“ така, че усвоените знания да отговарят на спецификата на работа и дейността, които се извършват в централите по репродуктивна медицина. Удовлетворението на тези очаквания от бъдещите акушерки ще подсилят нужните знания, които да оправдаят трудно налагащата се у нас автономност на акушерката.

За целите на проучването попитахме нашите респонденти как биха постъпили ако осъществяват дейност в кабинет по семейно планиране и консултират двойка, мъж и жена в детородна възраст, които не желаят да създават деца.

Преобладаващата част от студентите от всички курсове са посочили, че биха обяснили за рисковете, които могат да настъпят за жената и плода от медицинска гледна точка, ако бременността и раждането се отложат (III-ти и IV-ти 90% : I-ви и II-ри 80%). Минимален е дялът на тези, които посочват, че това са лични решения, в които те не биха взели отношение (III-ти и IV-ти 10% : I-ви и II-ри 20%) (Фиг.5).

Фиг.5. Предпочитан подход на анкетирания при консултиране на мъже и жени, които отлагат родителството.

Получените резултати показват, че ако студентите от специалност „Акушерка“ хипотетично работят в насока репродуктивно здраве имат добре изградена основа, въз основа на която ще бъде изградена тяхната консултативна дейност. Преобладаващата част от тях са осъзнали, че в основата на семейното консултиране стои добрата информираност, относно рисковете и добре изградена здравна култура.

Изводи:

1. Анализът на получените резултати показва, че студентите от III-ти и IV-ти курс имат изградени основни познания в насока на репродуктивното здраве и семейното консултиране.
2. В полза на общоприетите очаквания, знанията и увереността на студентите от специалност „Акушерка“ с напредване курса на обучение се повишават.
3. Ако студентите от специалност „Акушерка“ хипотетично работят в насока репродуктивно здраве имат добре изградена основа, въз основа на която ще бъде изградена тяхната консултативна дейност
4. Развитието на съвременната медицина в областта на репродуктивното здраве поставя пред висшите медицински университети задачата да адаптира своевременно заложената програма в специалност „Акушерка“ така, че усвоените знания да отговарят на спецификата на работа и дейността, които се извършват в центровете по репродуктивна медицина.

Източници:

1. Александрова, М. Комуникация и комуникационни умения при обучението на медицинските сестри. Контакти. Издание на Интердисциплинната гражданска академия. С., 2007
2. Димитрова, Д. Социалният престиж на акушерската професия като предизвикателство през медицинското образование- Варненски медицински форум, т. 7, 2018, прил. 3
3. Йорданова, Г. Балансът работа – семейство – основен социален проблем на съвремието Състав. П. Терзийска, И. Стаматова, П. Иванов. – Благоевград, 2012. – 243-245 с.
4. Кръгла маса на тема “Пътят до бебе в епруветка”, проведена на 04.06.2004 от списание “9 месеца”, съвместно с община Варна. Дискусията е публикувана в сп. “9 месеца”, бр.100
5. Спасовска, Л. Променящият се брак в България. София, 2000, 56 с.

Contacts:

Teodora Todorova

Medical University "Prof. Dr. P. Stoyanov" - Varna,

Shumen Affiliate

E-mail: Teodora_kyleva@abv.bg